

bez takových výkladů herecké práce jako „vyjadřovací pud“, „osvojení cizích osudů“, „duchovní prožitok“, „herecký instinkt“, „fabulační rozkoš“ atd. Nemá tedy epické divadlo o umění zájem?

Dobře uděláme, když si otázku zprvu postavíme jinak; totiž tak: můžeme pro cíle naší **pouliční scény** potřebovat umělecké schopnosti? Je snadné přitakat této otázce. I v demonstrovaném výjevu na nároží vězí umělecké prvky. Určitý stupeň uměleckých schopností nalezneme v každém člověku. Není na škodu připomenout si to u velkého umění. Schopnosti, které nazýváme uměleckými, lze bezpochyby kdykoli uplatnit v mezích, stanovených modelem naší **pouliční scény**. Budou působit jako umělecké schopnosti, i když tyto meze nepřekročí (třeba když nemá dojít k **úplně přeměně** demonstrátora v demonstrovanou osobu). Ve skutečnosti je **epické divadlo** velice umělecká záležitost, od níž si lze sotva odmyslit umělce a artismus, fantasmii, humor, soucit – bez nich a ještě bez mnoha dalších věcí by nemohlo existovat. Má být zábavné, má být poučné. Jak se může vyvinout **umění** z prvků **pouliční scény**, bez vypuštění nebo přidání jediného prvku? Jak z toho vznikne **divadelní scéna** s vymyšlenou fabulí, s herci, kteří mají nastudované role, se vzletným způsobem mluvy, s líčidly, se spoluhrů několika herců? Potřebujeme doplnit své prvky, přecházíme-li od „přirozeného“ demonstrovaného výjevu k „umělému“?

Nejsou ta rozšíření, která jsme provedli na našem modelu, abychom dospěli k **epickému divadlu**, ve skutečnosti podstatnější? Už jen krátká úvaha ukáže, že podstatnější nejsou. Vezměme si **fabuli**. Naše pouliční nehoda nebyla vymyšleným příběhem. Nuže, ani obyčejné divadlo nepracuje jen s vymyšlenými ději, pomysleme na historické drama. Ale fabule se může předvést i na nároží. Náš demonstrátor může se kdykoli dostat do rozpoložení, kdy řekne: Šofér byl vinen, neboť událost se sběhla tak, jak jsem ukázal. Nebyl by vinen, kdyby byl jednal tak, jak ukážu nyní. A může si

nějakou událost vymyslet a demonstrovat ji. Pokud jde o **nastudovaný text**, může náš pouliční demonstrátor před soudním přeličením, při němž bude svědkem, mít napsané přesné doslovné znění výroků demonstrovaných osob, může se mu naučit nazpaměť a může si věc nastudovat. Přichází pak také s nastudovanou rolí. Pokud jde o nastudovanou spoluhrů **několika** osob: takový kombinovaný výjev sám o sobě se předvádí vždycky za uměleckými cíli; pomysleme na praxi francouzské policie, která nařizuje hlavním účastníkům kriminálního případu, aby určité, rozhodující situace před policií opakovali. Vezměte si maskování. Malé změny ve vzhledu, rozčuchané vlasy na příklad, to se dá v rámci demonstrovaného výjevu neuměleckého charakteru vždycky provést. I líčidla se používá nejenom k divadelním účelům. V pouliční scéně mohly mít určitý význam třeba šoferovy kníry. Mohly ovlivnit svědeckou výpověď předpokládané průvodkyně. Náš demonstrátor to může znázornit tak, že dělá, jako by si šofér hladil imaginární knír, vyzýváje svou průvodkyni k výpovědi. Tím může demonstrátor svědecké výpovědi šoferovy průvodkyně značně ubrat na ceně. Přejít k použití skutečného kníru v **divadelní scéně** vede však ještě k jedné nesnázi, která se objevuje i při **přestrojení**. Náš demonstrátor může si za jistých okolností nasadit šoferovu čepici, na příklad když chce ukázat, že šofér byl možná opilý (má ji nasazenou šikmo, může to ovšem udělat jen za určitých okolností, ne jen tak beze všeho, viz svrchu naše výklady o **krajním případě!**). Můžeme však při demonstrovaném výjevu s několika demonstrátory takového druhu, jak jsme již uvedli, přistoupit k přestrojování, abychom mohli demonstrované osoby rozlišit. I při tom docházíme jen k částečnému přestrojení. Nesmí vzniknout iluze, že demonstrátoři jsou opravdu demonstrovanými lidmi. (**Epické divadlo** může této iluzi zabránit mimořádně přehnaným přestrojením nebo šatstvem charakterizovaným jaksí jako výstavní objekty.) Nadto mů-